

De GESCHIEDENIS van de WERELD

TEKST VAN J. SCHOONJANS

TEKENINGEN VAN L. EN F. FUNCKEN

DE TRAGEDIE VAN DE NEDERLANDEN

PHILIPS II had zich tot doel gesteld het katholicisme overal, zowel binnen als buiten zijn eigen staten, te verdedigen. Te gelijkertijd wilde hij zijn eigen autoriteit en de hegemonie van Spanje handhaven en verstevigen. Voor hem vormde dit alles één geheel. Deze politiek werd zijn ondergang, maar was in de eerste plaats de tragedie van de Nederlanden...

I. - DE ZEVENTIEN PROVINCIES

GEDURENDE de eerste maanden van zijn regering verbleef Philips II in België. Hij bewonderde dat groot land met de zeventien provincies, dat Holland, België en het noorden van Frankrijk omvatte. Het was het rijkste en dichtst bevolkte land ter wereld. Hij stelde zijn natuurlijke zuster, Margaretha van Parma, als landvoogdes van de Nederlanden aan. Kardinaal Granvelle werd haar raadsheer.

II. - DE GEUZEN

GRANVELLE was de eerste aartsbisschop van Mechelen. In 1559 had Philips II veertien nieuwe bisdommen gesticht. Hij eiste de strenge toepassing van Karel uitgevaardigd de wetten door keizer tegen de ketters en werkte de geheime terechtstellingen in de hand. Dat was meer dan het vrije volk van de Nederlanden verdragen kon. De edelen protesteerden tegen de maatregelen van Philips en verenigden zich in het « Eedverbond der Edelen ». Het moe gearde volk bestormde de kerken. Deze beeldstormers, zowel als de edelen en de andere opstandelingen, werden Geuzen genoemd. Dat was in 1566.

III. - DE HERTOG VAN ALVA

PHILIPS II stuurde de hertog van Alva met een leger naar Brussel om weer orde te scheppen. Alva werd een oppermachtig tiran. Hij stichtte de « Raad van Beroerten » of « Bloedraad », die meer dan achtduizend mensen ter dood veroordeelde! In 1568 liet hij de graven Egmond en Hoorn te Brussel onthoofden. De ziel van de opstand in de Nederlanden was Willem van Oranje, die de bijnaam De Zwijger kreeg.

IV. - DE ZWIJGER

IN 1572 namen de Geuzen den Briel in. De oorlog begon. Alva moest te Alkmaar het onderspit delven en werd naar Spanje terug geroepen. Zijn opvolger, Requesens, leed te Leiden een nederlaag. In 1576 kwam de « Pacificatie van Gent » tot stand en de Staten-Generaal stemde de uitwijzing van de Spanjaarden. Deze lieten het zich niet welgevalen en zetten een nieuw offensief in dat eerst geleid werd door Don Juan, later door Alexander Farnèse. Zij slaagden er slechts in het zuiden opnieuw te veroveren. Bij de Unie van Utrecht verklaarden de zeven noordelijke provincies zich onafhankelijk en Willem van Oranje werd de eerste Stadhouder van de jonge republiek. De Schelde bleef gesloten en dat was de ondergang van onze gewesten.

V. - TIJL UILENSPIEGEL

DE scheuring tussen zuid en noord was voltrokken en het zuiden, d.w.z. België dat in Spaanse handen bleef, was door oorlog en ketterjacht verwoest en in diepe mizerie gezonken. Maar toch was er een lichtpunt: de liefde voor de geboortegrond en de humor waren niet dood. Daarvan getuigen Tjil Uilenspiegel en zijn onafscheidelijke gezel Lamme Goedzak. Het verhaal van Tjil en Lamme ken je echter reeds lang, waar of niet?

(Wordt voortgezet)